Міністерство освіти і науки України
Уманський національний університет садівництва
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національний університет «Львівська політехніка»
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
Білоцерківський національний аграрний університет
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України

МАТЕРІАЛИ
ІІ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених
«ПЕРСПЕКТИВНІ ДОСЯГНЕННЯ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ У ГЕОДЕЗІЇ ТА ЗЕМЛЕУСТРОЇ»
(Умань, 12 листопада 2024 року)

Умань 2024

УДК 528

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства Уманського національного університету садівництва (протокол №2 від 25 жовтня 2024 року)

Редакційна колегія:

Поліщук В.В. – доктор сільськогосподарських наук, професор (головний редактор); **Кисельов Ю.О**. – доктор географічних наук, професор; **Рудий Р.М. –** доктор технічних наук, професор; **Іванчук О.М.** – доктор технічних наук; **Удовенко І.О. –** кандидат економічних наук, доцент; **Шемякін М.В. –** кандидат сільськогосподарських наук, доцент; **Боровик П.М. –** кандидат економічних наук, доцент; **Прокопенко Н.А. –** викладач; **Парахненко В.Г. –** доктор філософії з наук про Землю.

Перспективні досягнення молодих науковців у геодезії та землеустрої: матер. ІІ Всеукр. наук.-практ. Інтер.- конф молодих учених. (м. Умань, 12 листопада 2024 р.). Умань, 2024. 145 с.

У збірнику матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції висвітлено результати досліджень сучасних українських науковців у сфері геодезії, географії, картографії, землеустрою, кадастру. Видання може бути корисним для викладачів закладів вищої освіти, фахівців-практиків, учителів, студентів.

За достовірність опублікованих матеріалів відповідальність несуть автори.
Видається в авторській редакції

© Колектив авторів, 2024
© Уманський національнийуніверситет садівництва, 2024

ШАНОВНІ МОЛОДІ КОЛЕГИ!

На екранах ваших комп'ютерів і ноутбуків – збірник наукових праць, що вмістив ваші перші публікації тез, написаних під керівництвом провідних професорів і доцентів кафедри геодезії, картографії і кадастру. Своїм першим кроком у науку ви кидаєте виклик негараздам сьогодення – війні, матеріальним і побутовим труднощам. Тим ціннішою є ваша праця. Сподіваюся, що це лише початок вашого багаторічного шляху стежкою геодезичної й землевпорядної науки та практики, й попереду у вас – багато вагомих звершень.

В добру путь вам, молоді колеги!

В. В. Поліщук,
декан факультету лісового і садово-паркового господарства
Уманського національного університету садівництва,
доктор сільськогосподарських наук, професор,
член-кореспондент Національної акалемії
аграрних наук України

Брикін Є. В.
викладач-стажист кафедри географії, геодезії та землеустрою
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ

Системний підхід до організації просторового розвитку території полягає в розгляді території як інтегрованої системи, де кожен компонент, будь то економіка, інфраструктура, соціальні або екологічні ресурси, є взаємопов'язаним. В останні роки в Україні активно впроваджуються реформи, спрямовані на децентралізацію та зміцнення спроможності територіальних громад. Такий підхід забезпечує адаптацію територіального планування до сучасних викликів, зокрема до економічних змін, екологічних загроз та соціальної нерівності.

Принципи системного підходу до просторового розвитку територій передбачають інтеграцію різних аспектів розвитку, комплексний аналіз, участь громадськості та врахування принципів сталого розвитку. Системний підхід базується на інтегрованому плануванні, що означає врахування всіх важливих компонентів територіального розвитку – економічного, екологічного, соціального та інфраструктурного. Завдяки такій інтеграції створюються узгоджені плани, які дозволяють оптимально використовувати ресурси та враховувати інтереси всіх зацікавлених сторін, або стейкхолдерів. Це сприяє сталому розвитку території та допомагає уникнути конфліктів між різними видами землекористування.

Важливим компонентом системного підходу є комплексний аналіз, що охоплює соціально-економічні, екологічні та культурні аспекти розвитку території. Використання таких інструментів, як геоінформаційні системи (ГІС), забезпечує глибоке дослідження просторових даних, включаючи топографію, структуру землекористування та природні ресурси. Це дозволяє більш ефективно керувати територією, використовуючи раціональні підходи та обґрунтовані рішення. Ключовим аспектом системного підходу є активне залучення громадськості до процесу планування і прийняття рішень. Залучення різних зацікавлених сторін – місцевих жителів, представників бізнесу та неурядових організацій – допомагає врахувати різноманітні точки зору та потреби. Це забезпечує, що рішення відповідають реальним потребам громади і створюють прозорі та довгострокові рішення, підтримувані суспільством. Завершальним принципом системного підходу є орієнтація на сталий розвиток, що передбачає баланс між екологічними, економічними та соціальними цілями. Це включає раціональне використання природних ресурсів, зниження негативного впливу на навколишнє середовище, забезпечення економічної стабільності та підвищення якості життя населення [3].

Методологічні аспекти та інструменти системного підходу до просторового

розвитку включають застосування геоінформаційних систем (ГІС), просторового моделювання та прогнозування, оцінки впливу на навколишнє середовище і стратегічного планування. Використання ГІС забезпечує комплексний аналіз просторових даних, що дозволяє проводити детальне зонування територій. Це допомагає визначити оптимальні зони для будівництва, ідентифікувати ділянки з високим природоохоронним значенням та підвищити прозорість прийняття рішень. Просторове моделювання та прогнозування, засноване на економіко-математичних моделях, дає змогу виявити потенційні наслідки різних варіантів розвитку територій [3]. Це важливо для довгострокового планування, оскільки дозволяє оцінити ризики і сформувати сценарії розвитку, що є основою для стратегічних рішень.

Проведення оцінки впливу на навколишнє середовище є невід'ємним етапом, спрямованим на забезпечення екологічної безпеки та дотримання принципів сталого розвитку. Проекти господарської та іншої діяльності повинні включати матеріали, що містять оцінку впливу на навколишнє середовище і здоров'я людей. Ця оцінка виконується відповідно до вимог законодавства у сфері охорони природи, враховуючи екологічну ємність території, поточний стан довкілля в зоні планованого розташування об'єктів, а також екологічні прогнози і перспективи соціально-економічного розвитку регіону [1]. Вона охоплює сукупний вплив потенційних шкідливих факторів і об'єктів на природне середовище. Оцінка впливу на навколишнє середовище дає можливість ідентифікувати потенційні негативні наслідки від запланованої діяльності та розробити заходи з їхнього пом'якшення. Останнім важливим аспектом є стратегічне планування, яке вимагає розробки довгострокових планів, що враховують перспективи економічного, інфраструктурного та соціального розвитку. Стратегічне планування включає визначення ключових пріоритетів, цілей та показників ефективності для кожного етапу розвитку, що дозволяє керувати процесом розвитку території відповідно до її потреб та потенціалу.

Практичне застосування системного підходу до просторового розвитку територій включає функціональне зонування, інтеграцію планування на різних рівнях та впровадження механізмів моніторингу і оцінки. Функціональне зонування території дозволяє раціонально розміщувати житлові, промислові, рекреаційні зони та природоохоронні території [2, с. 126]. Завдяки цьому підходу вдається уникнути конфліктів між різними видами землекористування і створити оптимальні умови для подальшого розвитку. Інтеграція планування на національному, регіональному та місцевому рівнях є важливим аспектом системного підходу, оскільки забезпечує узгодженість між стратегіями розвитку. Це сприяє формуванню єдиної системи управління просторовим розвитком, допомагає уникнути дублювання функцій та підвищує ефективність використання ресурсів. Крім того, ефективне застосування системного підходу потребує впровадження механізмів постійного моніторингу та оцінки реалізації планів.

Регулярний моніторинг дозволяє своєчасно виявляти проблеми, коригувати стратегічні рішення та оптимізувати процеси планування й реалізації проєктів, забезпечуючи гнучкість управління та стійкість розвитку.

Системний підхід до організації просторового розвитку території є важливим інструментом для забезпечення збалансованого розвитку, що враховує як потреби сучасного покоління, так і майбутніх. Інтегроване планування, залучення громадськості, використання сучасних інструментів, таких як ГІС і прогнозування, дозволяють створити більш стійкі та ефективні системи управління просторовим розвитком. Системний підхід стає фундаментом для формування стратегій, що відповідають на виклики глобалізації, зміни клімату, урбанізації та інших сучасних тенденцій.

Список використаних джерел:

1. Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII «Про охорону навколишнього природного середовища». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text (Дата звернення: 07.11.2024).

2. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад: навч. посіб. для посадових осіб місцевого самоврядування. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІЕНЕЙ», 2015. 256 с.

3. Постанова Верховної Ради України від 24.12.1999 № 1359-XIV «Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-14#Text (Дата звернення: 09.11.2024).